د قران او حدیث څخه

د حج لارښود

لیکوال:

فضيلة الشيخ علي بن سلمان الحمادي

ژباړن:

لقمان حکيم حکمت

www.larkhud.com

Scanned by CamScanner

د اسلامي لارښود سائټ www.larkhud.com له ليکلي موافقي پرته هېڅ چا ته اجازت نه ورکوي چي نشريات يې په کتابي بڼه نشر او اشاعت کړي، دا عمل اخلاقي او قانوني جنايت بولي، د خلاف ورزی په صورت کې د هر ډول محکمي بشپړ حقوق لري. په درنښت.

له قرآن او حديث څخه

د حج لارښود

WWW.LARHUD.COM

ليکوال: فضيلة الشيخ علي بن سلمان الحمادي

ژباړن: لقمان حکيم حکمت

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله رب العلمين، وأشهد أن لا اله الا الله وحده لاشريک له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، اللّٰهُمَّ صل وسلم عليه وعلى آله وأصحابه أجمعين، وبعد:

هر مسلمان په دي پوهيږي چې حج د اسلام مهم رکن دی، په حديث کي راځي عبدالله بن عمر رضي الله عنه فرمايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي [بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ، عَلَى أَنْ يُعْبَدَ اللّٰهُ، وَيُكْفَرَ بِمَا دُونَهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ](١) .

ژباړه: اسلام په پنځه شيانو جوړ شوی دی، دا چې د الله عبادت وکړی شي او له هغه پرته په نورو کفر وکړی شي، زکات ورکول او حج کول او د رمضان روژه نيول.

حج د قران او حديث او اجماع له مخي واجبي حکم لري:

(١) صحيح مسلم: (١٦)

الله پاک فرمايي: [وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ] (۲)

ژباړه: حج کول د توان په مهال په خلکو باندې د الله حق دی او څوک چې کفر وکړي نو الله پاک له مخلوق څخه غني باچا دی.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله وايي: د (عَلَى) کلمه د وجوب حکم لري او په ځانګړي توګه بيا هغه وخت چې مستحق يې ذکر شي، له دې کبله وروسته ترې الله پاک وويل (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ) دا د دې بيان دی چې که د توان په حالت کې يې څوک د وجوب عقيده ونه لري نو کافر کيږي. (۳)

<u>او له نبوي سنت يې په وجوب دليل دا دی چې:</u>

---

(۲) سورت آل عمران: (۹۷)

(۳) شرح عمدة الفقه

نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: (أَيّهَا النّاسُ قَدْ فَرضَ اللهُ عَليْكُم الحَجّ فَحُجُوْا) (٤)

ژباړه: ای خلکو! الله درباندې حج فرض کړی دی نو حج وکړئ.

د حج په کولو باندې نبي کريم صلى الله عليه وسلم ډېره تيزي ورکړې ده، د عبدالله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی چې نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: (عَجِّلُوا الْخُرُوجَ إِلَى مَكَّةَ ، فَإِنّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي مَا يَعْرِضُ لَهُ مِنْ مَرَضٍ أَوْ حَاجَةٍ) (٥)

ژباړه: مکې ته په وتلو باندې تلوار وکړئ، تاسو کې هيڅ چا ته هم دا معلومات نشته چې کوم رنځ او له کوم کار سره به مخامخ شي.

له اجماع څخه د حج په فرضيت دليل دا دی چې د حج په فرضيت باندې ټول هغه علماء چې په شروطو سينګار دي يوه

(٤) رواه مسلم:؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟

(٥) حلية الأولياء: (٧ / ١١٤)

خوله دي، په فرضیت باندې یې اجماع ابن المنذر، ابن حزم او نووي رحمهم الله ذکر کړې ده. (٦)

ابن کثیر رحمه الله وایي: ډېر حدیثونو په راغلي دي چې حج د اسلام رکن، ستن او لویه قاعده ده، او ټولو مسلمانانو پرې ضروري اجماع کړې ده، د نص او اجماع د دلالت له مخې حج په مسلمان باندې په عمر کې یو ځل فرض دی. (٧)

د حج له وجوب څخه د منکر حکم:

امام نووي رحمه الله وایي: څوک چې د اسلامي واجباتو له احکامو نه لکه د رمضان روژه، زکات او حج او داسې نور، یا د زنا او شرابو له تحریم چې په حرمت یې اجماع شوې ده منکر شي نو که چرته د انکار یې د خواصو او عوامو په مجلسونو کې مشهور وي نو انسان مرتد دی، او که چرته ایکې یواځې خواص (علماء) ترې خبر

---

(٦) مراتب الاجماع: (٤١) د ابن حزم لیکنه، الاجماع : (
(٧) تفسیر ابن کثیر : (٢ / ٧٠)

WWW.LARKHUD.COM

وي نو انسان نه کافر کيږي خو مونږ به ورته ورښايو چې صحيح مسئله داسې او داسې نه ده ... (٨)

حج په انسان باندې په عمر کې يو ځل فرض دی:

له ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی چې مونږ ته رسول الله صلی ا لله عليه وسلم خطبه ويله نو ويويل: (أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فَرَضَ اللهُ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ، فَحُجُّوا»، فَقَالَ رَجُلٌ: أَكُلَّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللهِ؟ فَسَكَتَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ قُلْتُ: نَعَمْ لَوَجَبَتْ، وَلَمَا اسْتَطَعْتُمْ "، ثُمَّ قَالَ: «ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوه)

(٨) المجموع شرح المهذب: (٣ / ١٦) چاپ: الارشاد.

ژباړه: ای خلکو! الله پاک درباندې حج فرض کړی دی نو حج وکړئ، نو یو سړي درې ځله وویل: ایا په هر کال کې؟ خو نبي صلی الله علیه وسلم خاموش و، بیا نبي صلی الله علیه وسلم وویل: که مې درته (هو) ویلي ول نو درباندې به فرض شوی وی او بیا به ستاسو طاقت نه و، چې زه خاموش پاتې کېدم نو تاسو مې پرېږدئ، له تاسو څخه مخکني امتونه له خپلو پیغمبرانو څخه ډېرو پوښتنو او په خپلو پیغمبرانو باندې اختلاف هلاک کړي دي، زه چې درته په څه شي امر وکړم نو دومره یې وکړئ چې ستاسو توان وي او چې له څه شي مو رابند کړم نو پوره ورڅخه رابند شئ.

امام نووي رحمه الله وایي: د دین علماؤ پ دې اجماع کړې ده چې په انسان باندې حج او عمره په زندګۍ کې

یو ځل فرض دي خو که څوک نذر وکړي نو د نذر په شرط ورباندې وفاء واجب ده. (۹)

د عمرې کولو حکم:

د عمرې حکم او د مکې باشندګانو او د نور کلیو ښارونو باشندګانو ترمنځ علماء اختلاف لري.

د مکې باشندګانو اړوند یې حکم دا دی چې

علماء کرام وایي: سمه دا ده چې واجب پرې نه ده، ځکه د عمرې معنا زیارت او ملاقات دی، او دا معنا د هغه چا په حق کې صحیح کیږي چې د مکې باشنده نه وي، دا د امام احمد رحمه الله مذهب دی او شیخ الاسلام ابن تیمیه او نورو علماؤ یې قول راجح ګڼلی دی.

(۹) شرح النووي على مسلم: (۸/ ۷۲)

www.larkhud.com

اما له مکې پرته د نورو ځاینونو باشندګانو متعلق یې حکم دا دی چې:

په دې مسئله کې راجح مذهب له حنابله او شافعینو د جمهورو علماؤ مذهب دی چې په عمر کې یو ځل په انسان باندې واجب ده، له دلیلونو څخه یې یو د عائشې رضي الله عنها حدیث دی چې هغه وایي ما رسول الله صلی الله علیه وسلم ته ویل: (هَلْ عَلَى النِّسَاءِ مِنْ جِهَادٍ؟ قَالَ: " نَعَمْ، عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا قِتَالَ فِيهِ: الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ) (١٠)

ژباړه: ایا په ښځو باندې جهاد شته؟ هغه وویل: هو په دوی داسې جهاد فرض دی چې جنګ جګړه پکې نشته، حج او عمره.

(١٠) مسند احمد: (٢٥٣٢٢) سنن ابن ماجه: (٢٩٠١)

WWW.LARKHUD.COM

او د نبي صلی الله علیه وسلم د (عَلَيْهِنَّ) کلمه د اصول فقه په علم کې په وجوب دلالت کوي.

<u>ایا حج سمدستي فرض کیږي؟</u>

کله چې هم په مسلمان باندې حج د خپلو شروطو سره څنګه شته شي نو حج کول پرې واجبیږي، خو ایا حج به سمدستي په همدغه کال کې کوي او که نه خپلې طبعې ته به یې وروسته کوي؟

صحیح مذهب وریکې د جمهورو علماؤ مذهب دی چې سمدستي په یاد کال کې پرې حج واجبیږي، څکه د عبدالله بن عباس رضي الله عنه په حدیث کې راځي چې د الله پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایي: (تَعَجَّلُوا إِلَى الْحَجِّ - يَعْنِي: الْفَرِيضَةَ - فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي مَا يَعْرِضُ لَهُ) (۱۱)

---

(۱۱) مسند احمد: (۲۸٦۷)

WWW.LARKHUD.COM

ژباړه: په فرضي حج کولو کې بېړه وکړئ، ځکه تاسو کې هيڅ چا ته پته نشته چې ورته پيښيږي؟

او له عمر رضي الله عنه نه روايت دي فرمايي: د دې هوډ مې کړی دی چې لرو پرتو علاقو ته استازي واستوم د هغو خلکو پلټنه وکړي چې حج پرې فرض شوی دی او نه يې کوي نو چې جزيه ورباندې کيږدي، قسم په الله چې دوی مسلمانان نه دي، قسم په الله چې دوی مسلمانان نه دي.(١٢)

مسئله: که څوک د حج لپاره مالي توان لري خو بدني کمزورتيا لري حج نه شي کولی ايا حج کول پرې لازم دي؟

علماء کرامو دا توان دوه تقسيمه کړی دی:

---

(١٢) الآربعون حديثا، د امام اجري ليکنه، امام منذري وايي: سند يې حسن دی.
البدر المنير: ٦ / ٣٩)

داسې عجز چې له منځه تللو امېد يې کېدلی شي، ترڅو چې دا عجز وي نو د حج فوري ادا ساقطوي .

که عجز داسې وی چې مستمر وي او د صحت يې هېڅ امید نه وي لکه څوک مزمن ناجوړه وي، نو دا پرې واجبېږي چې د حج په ادا کې بل څوک نائب مقرر کړي،څکه د عبدالله بن عباس رضي الله عنه حديث دی چې يوې خثعمی ښځې له نبي صلی الله عليه وسلم څخه ويوښتل: (إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا، لاَ يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: «نَعَمْ»، وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الوَدَاعِ) (١٣)

ژباړه: په بندګانو باندې د الله فرض عبادت (حج) مې پلار په داسې حالت کې راګیر کړ چې په سورلی نه شي

(١٣) صحيح البخاري: ١٥١٣)، صحيح مسلم:(١٣٣٤)

WWW.LARKHUD.COM

تنګېدلی ایا زه ورڅخه حج کولی شم؟ هغه ورته وویل: هو، او دا پېښه په حجة الوداع کې منځ ته راغلې وه.

تنبيه:

دنائب في الحج کې دا شرط ده چې خپله به یې مخکې حج کړی وي، د الله عبدالله بن عباس رضي الله عنه حدیث دی چې نبي صلی الله علیه وسلم له یو سړي څخه واورېدل: (لَبَّيْكَ، عَنْ شُبْرُمَةَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ شُبْرُمَةُ» قَالَ: قَرِيبٌ لِي، قَالَ: «هَلْ حَجَجْتَ قَطُّ؟» قَالَ: لَا، قَالَ: «فَاجْعَلْ هَذِهِ عَنْ نَفْسِكَ، ثُمَّ احْجُجْ عَنْ شُبْرُمَةَ) (١٤)

ژباړه: ای الله! د شبرمه په نیابت حج ته حاضر شوی یم، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل: شبرمه څوک دی؟ هغه وویل: زما خپلوان دی، هغه ورته وویل:

(١٤) سنن ابن ماجه: (٢٩٠٣).

WWW.LARKHUD.COM

ايا تا کله حج کړی دی؟ سړي وويل: نا، هغه ورته ويل: دا حج له ځان څخه وکړه او بيا يې له شبرمه څخه وکړه

.

واخر دعوانا أن الحمدلله رب العلمين.

WWW.LARHKUD.COM

(١٥)

---

(١٥)